

2010

NOBEL
EDEBİYAT
ODÜLÜ

MARIO VARGAS LLOSA

ZOR ZAMANLAR

ROMAN

ÇEVİRİ: SÜLEYMAN DOĞRU

can
çağdaş

MARIO VARGAS
LLOSA

ZOR
ZAMANLAR

Can Çağdaş

Zor Zamanlar, Mario Vargas Llosa

İspanyolca aslından çeviren: Süleyman Doğru

Tiempos Recios

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Penguin Random House Grupo Editorial

© 2019, Mario Vargas Llosa

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Berke Koç / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6417-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MARIO VARGAS
LLOSA
ZOR
ZAMANLAR

ROMAN

2010 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

Süleyman Doğru

♥can

Mario Vargas Llosa'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kent ve Köpekler, 1984

Yeşil Ev, 1984

Palomino Molero'yu Kim  ld rd ?, 1991

Elebaşılar - Hergeleler, 1992

Mayta'nın öyküsü, 1992

Üvey Anneye  vg , 1992

Julia Teyze, 1994

And Dağlarında Terör, 1996

Masalca, 1996

Don Rigoberto'nun Not Defterleri, 1999

Teke Şenliği, 2003

Cennet Başka Yerde, 2006

Kelt Rüyası, 2011

Genç Bir Romancıya Mektuplar, 2012

Ketum Kahraman, 2014

Hıncır Kız, 2015

Dünya Sonu Savaşı, 2021

Katedral'de Sohbet, 2022

MARIO VARGAS LLOSA, 1936'da Peru'nun Arequipa kentinde doğdu. Başkent Lima'daki Leoncio Prado Askerî Okulu'nda edindiği kişisel deneyimlerden yola çıkarak kaleme aldığı ilk romanı *Kent ve Köpekler*'le (1963) kısa sürede üne kavuştu. İlk romanını 1966'da *Yeşil Ev*, 1969'da *Katedral'de Sohbet*, 1973'te *Yüzbaşı* ve *Kadınlar Taburu*, 1977'de *Julia Teyze* izledi. *Dünya Sonu Savaşı*, *Masalçı*, *Üvey Anneye Övgü*, *Don Rigoberto'nun Not Defterleri*, *Palomino Molero'yu Kim Öldürdü?*, *Mayta'nın Öyküsü*, *Teke Şenliği*, *Cennet Başka Yerde* gibi yapıtlarıyla günümüzün en seçkin yazarları arasındaki yerini aldı. 1993'te yayımlanan *And Dağlarında Terör* adlı romanı Planeta Ödülü'ne değer görüldü. Edebiyat eleştirisi alanında ise Gabriel García Márquez, Flaubert, Sartre ve Camus'nün yapıtları üzerine kitaplar yayımladı. 1990'da Demokratik Cephe'nin adayı olarak katıldığı başkanlık seçimlerinde Alberto Fujimori karşısında başarılı olmadı. 2010'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

SÜLEYMAN DOĞRU, 1969'da Keşan'da doğdu. İlköğrenimini Keşan'da, ortaöğrenimini ise İstanbul'da, Galatasaray Lisesi'nde yaptı. İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1998'de mezun oldu. Institut Catholique de Paris'de kütüphanecilik ve dokümantasyon formasyonu aldı. İspanyolca ve Fransızcadan çok sayıda çevirisi bulunuyor.

“Zor zamanlardı!”
Ávila’lı Azize Teresa

Üç dostuma:
Soledad Álvarez
Tony Rafal ve
Bernardo Vega

*“I'd never heard of this bloody place Guatemala until I was
in my seventy-ninth year.”¹*

Winston Churchill

1. (İng.) Guatemala denen bu kahrolası yerden bahsedildiğini ilk kez yetmiş dokuz yaşında duydum. (Ç.N.)

Önce

İnsanların çoğu tarafından tanınmamalarına ve tarih kitaplarında kendilerinden çok az bahsedilmesine rağmen, 20. yüzyılda Guatemala'nın, bir açıdan da bütün Orta Amerika'nın kaderi üzerinde muhtemelen en etkili kişiler olan Edward L. Bernays ve Sam Zemurray kökenleri, mizaçları ve meslekleri itibarıyla birbirlerinden geceyle gündüz kadar farklıydılar.

Zemurray 1877'de Karadeniz'e çok uzak olmayan bir yerde doğmuştu ve Rus toprakları üzerinde korkunç pogromların yaşandığı bir dönemde Yahudi olmanın zorluğundan ötürü kaçtığı ABD'ye teyzelerinden birinin elinden tutarak vardığında henüz on beş yaşını dolduramıştı. Bir akrabalarının Alabama eyaletindeki Selma şehrinde bulunan evine sığındılar. Edward L. Bernays de Yahudi göçmeni bir aileye mensuptu ama onunkinin düzeyi toplumsal ve ekonomik olarak daha yüksekti, ayrıca ailenin çok ünlü bir üyesi vardı: Sigmund Freud dayısıydı. Dinlerinin emrettiği ritüellerin çok fazla uygulayıcısı olmasalar da, ortak noktalarını teşkil eden Yahudiliğin dışında birbirlerinden tamamen farklıydılar. Edward L. Bernays, bizzat icat etmemiş olsa da, 20. yüzyılın birincil politik, toplumsal ve ekonomik silahına dönüştürecek

kadar beklenmedik derecede yüksek seviyelere taşıdığı (Guatemala pahasına) bir uzmanlık alanı olan Halkla İlişkilerin Babası gibi bir şey olmakla böbürlenirdi. Bu doğru olsa bile kendini beğenmişliği onu bazen patolojik abartmalara sürüklerdi. İlk karşılaşmaları 1948’de, birlikte çalışmaya başladıkları yıl olmuştu. Sam Zemurray, Bernays’tan bir randevu talebinde bulunmuştu ve beriki onu, o sırada kullandığı Manhattan’ın göbeğindeki küçük bir büroda kabul etmişti. Kravatsız, tıraşsız, üzerinde renge solmuş bir mont, ayağındaysa arazi botları olan o iriyarı ve kötü giyimli adamın, zarif giyimli, konuşmasında çok dikkatli, Yardley parfümü kullanan ve aristokrat tavırlı Bernays üzerinde ilk başta çok olumlu bir izlenim bırakmamış olması kuvvetle muhtemel.

“*Propaganda* isimli kitabınızı okumaya çalıştım ama çok fazla anlamadım,” dedi Zemurray giriş olarak reklamcıya. Sanki her sözcükten kuşku duymuş gibi tutuk bir İngilizce konuşuyordu.

“Oysaki çok basit, okuma yazma bilen herkesin anlayabileceği bir dille kaleme alındı,” diye cevap veren Bernays bu şekilde onu küçümsemiş oldu.

“Sebep benim eksikliğim olmalı,” diye kabul eden koca adamda en ufak bir rahatsızlık görünmüyordu. “Doğrusu iyi bir okur değilim. Bütün eğitimim çocukluğumda Rusya’da gittiğim okuldan ibaret ve sizin de fark edeceğiniz gibi İngilizceyi hâlâ tam olarak öğrenemedim. Mektup yazmaya kalktığımda sonuç daha da kötü oluyor, her satırda bir sürü yazım hatası yapıyorum. Ben entelektüel hayattan ziyade eyleme ilgi duyan biriyim.”

“Pekâlâ, eğer durum buysa, size nasıl yardımcı olabileceğim konusunda bir fikrim yok Bay Zemurray,” diyen Bernays onu uğurlamak üzere yerinden kalkıyormuş gibi yaptı.

Guatemala, 1954. Eisenhower hükümeti, ABD'nin çıkarlarına ters düşen Başkan Jacobo Árbenz'i Sovyetler Birliği için çalıştığı yalanıyla itibarsızlaştırır. Ardından bizzat CIA'in örgütleyip başına Albay Carlos Castillo Armas'ı geçirdiği bir askerî darbe tertipler. Bu durum, zaman içinde bütün Latin Amerika'yı, ama özellikle de Orta Amerika'yı bir kan gölüne dönüştürecek olaylar dizisini tetikleyecektir.

Zor Zamanlar, Soğuk Savaş yıllarında bütün dünyayı kasıp kavuran uluslararası komplolar ve çıkar çatışmalarından nasibine düşeni fazlasıyla alan küçük Orta Amerika ülkesi Guatemala'nın tarihindeki en acılı dönemin öyküsü. Nobel Ödüllü yazar Mario Vargas Llosa'nın dehası yine tarihsel gerçekleri kurgu kahramanlarla ustaca harmanlamakla kalmıyor, *Teke Şenliği*'ndeki kötülük timsallerini de bir kez daha karşımıza çıkarıyor.

#peruedebiyati #askeridarbe #soğuksavaş #şiddet #komplo #güneyamerika

